

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτε-
ρικό φρ. χρ. 10
20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κδόσκια τῆς Πλατείας Συν-
τάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν
Σταθμοῦ Τροχιδόδρομου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ
ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπω-
λεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια)
στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστία» Γ. Κολάρου καὶ Σα-
κέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνός
χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΑΔΙΚΑ

δικάζεται ὁ Κωσταγερακάρης καὶ ἀδικιώτατα θὰ
κοπεῖ μεθαύριο, ἀφοῦ τίποτα δὲν ἔκανε ὁ ἄ-
νθρωπος. Λένε πὼς σκότωσε τὸ Ντελγιάννη,
μὰ ψέματα. Τονὲ συνοφαντοῦνε ἀδικα τὸ δυ-
στυχή. Ὁ Ντελγιάννης δὲ σκοτώθηκε ὁ
Ντελγιάννης ζεῖ καὶ βασιλεύει, καὶ αὐτὸ κάθε
μέρα τὸ βλέπουμε, ἀφοῦ κάθε κίνημα καὶ κά-
θε πράξη καὶ κάθε λόγος τοῦ Ράλλη μᾶς τὸ
φωνάζει.

Ὁ Ράλλης δὲν ἔγινε μόνον ἀρχηγὸς τοῦ
Ντελγιαννικοῦ κόμματος· ἔγινε Ντελγιάννης
καὶ κάτι παραπάνου, καὶ ντελγιαννικιώτατα
πολιτεύεται. Γιὰ χαρὰ του. Ἔτσι φανερώνει
πὼς τιμᾷ τὴ μνήμη ἐκείνου ποὺ ὠρνε τὸ
κόμμα του· θυσιάζει δηλ. τὸ ἑγὼ του γιὰ νὰ
μὴ φανεῖ ἀγνώμονας, καὶ ἂν πρέπει νὰ δικα-
σιεῖ κανένας σήμερα, πρέπει νὰ δικαστεῖ ὁ
Ράλλης ποὺ σκότωσε τὸ Ράλλη γιὰ νὰ βασιτέ-
ξει τὸ Ντελγιάννη στὴ ζωή.

Σὰ Ντελγιάννης ἀντιπολιτεύεται καὶ σὰ
Ντελγιάννης ψηφοδρεῖ. Ἐθνικὸ κόμ-
μα τὸ κόμμα του, «Ἐθνικὸς ἀγὼν» ἢ
ἐφημερίδα του μεθαύριο, Ἐθνικὴ ἢ ἀντιπο-
λίτευση ἢ ἀντιπολίτευση του, Ἐθνικὰ συμφέ-
ροντα τὰ ἐκλογικὰ τετρίπια του. Καὶ σὰ νὰ
μὴ φτάνουνε ὅλ' αὐτά, μᾶς δηλώνει πὼς διά-
λεξε καὶ τὸ κοροδοῖ γιὰ ἐκλογικὸ του σύ-
βολο.

Οἱ Ἐθνικοὶ πολιτικοὶ μας καὶ τὰ
Ἐθνικὰ κόμματα μᾶς ρημάζανε πιά. Καί-
ρὸς νὰ παρουσιαστεῖ καὶ κανένας Ἀντιεθ-
νικὸς νὰ μᾶς σώσει. Ἀφοῦ λοιπὸν, κατὰ τὴ
λογικὴ τοῦ Ράλλη, ἢ πολιτικὴ τοῦ Θεοτόκη
εἶναι ἂν τι εἴδη, πρέπει ὅσοι μπουχτή-
σανε πιά ἀπὸ παχιά λόγια καὶ ἀπὸ Ἐθνικὲς
ψευτιές, νὰν τοὺς ὑποστηρίξουνε τοὺς Θεοτοκι-
κοὺς γιὰ νὰ φήσουν· εἶται καὶ τὸν ἄμοιρο τὸ Ντε-
λγιάννη νὰ συχάζει στὸ τάφο του καὶ νὰ μὴν
τριγυρνᾷ ἀνάμεσά μας σὰ βρουκόλακας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΑΝ

τίς προάλλες κᾄτι «γράμματα ἀπὸ τὴν Ἑλβετία»
στὴν «Ἀκρόπολη», ὁμορφα καὶ χαριτωμένα γράμ-
ματα, μὰ γραμμένα σὲ μιὰ τέτλια γλώσσα ποὺ οὔτε
καθαρεύουσα, οὔτε δημοτικὴ μποροῦσε νὰν τὴν πεῖ
κανεὶς, οὔτε πολὺ πολὺ μιχτή, γιατί ἐπ' ὅλα εἴτα-
νε χωρὶς νᾶναι τίποτα αὐτὴ.

Καὶ ἡ «Ἀκρόπολη» ποὺ ψάχνει μὲ τὸ κερί νὰ
βρεῖ ἀφορμὴ νὰ μᾶς κατακεραυνώσει, μᾶς βροντοφώ-
ναζε πὼς πρέπει ὅλ' οἱ δημοτικιστᾶδες νὰ μελετή-
σουμε μὲ προσοχὴ τὰ «Γράμματα ἀπὸ τὴν Ἑλβε-
τία» γιὰ νὰ μάθουμε νὰ γράφουμε τὴ δημοτικὴ.

Σπολλάττη γιὰ τὴ φροντίδα της, μὰ τὴ συμβουλὴ
ἄς τὴν κρατᾷ γιὰ λόγου της καὶ γιὰ τοὺς φίλους
της Μισογλωσσίες.

ΜΕ

τὴ ντουζίνα τίς ξεφούρνιζε τίς ἡθικοπολιτικὲς θε-
ωρίες του ὁ Κωσταγερακάρης, καὶ ἀδύνατο, ὅσες μέ-
ρες δικαζότανε, νὰ μὴ μᾶς ξεφούρνιζε καὶ ἀπὸ μιὰ
ντουζίνα, ὀλοκίουνουρες καὶ λαχταριστές, κάθε
μέρα.

Οὔτε μιὰ κουβέντα του δὲν πῆγε χαμένη, ἀφοῦ
οἱ φημεριδογράφοι ποὺ παρακολουθοῦσαν τὴ δίκη μα-
ζεύανε τὰ μέλι ὅ,τι ἐπεφτε ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ
τὸ φυλάγανε στὰ κελάρια τους γιὰ τὴν ἱστορία. Λίγο

μάλιστα ἔλειψε, ὅστερ' ἀπὸ τὴν ἀθάνατη ἀποστρε-
φὴ τοῦ Κωσταγερακάρη «Τέτιο ποὺ κατάντησε τὸ
Ρωμαῖκο, ἢ πρέπει νὰ φτιαστεῖ ἢ νὰ πάει κατὰ
διαόλου» νὰ μᾶς πῶνε πὼς βρέθηκε ὁ ἄνθρωπος ποὺ
μᾶς χρειάζεται γιὰ νὰ σώσει τὸ Ῥωμαῖκο. Καὶ ἀ-
λήθεια, ἔτσι ποὺ κατάντησε τὸ Ῥωμαῖκο ἕνας Κο-
σταγερακάρης τοῦ ἀξίζει νὰν τὸ σώσει.

ΝΑ

καὶ πατριωτισμὸς δίχως ρονιές καὶ φούμαρα, μὰ ἡ-
συχος, λογικός, ἀληθινός. Μᾶς τονὲ μαθαίνει ὁ κ.
Πέτρος Κανάκης δηλώνοντας στοὺς φίλους μας Ρου-
μούνους πὼς δὲν μπορεῖ νᾶναι πιά πρόξενός τους ἐδῶ,
ἀφοῦ ἡ Ρουμούνικη Κυβέρνησις φέρνεται τόσο ἄγρια
στοὺς συμπατριώτες του.

Ὁ κ. Κανάκης δὲν ἔκανε καμιά ξεχωριστὴ θυ-
σίαν· ἔκανε τὸ καθήκον του σὰν πατριώτης. Μὰ καὶ
τὸ καθήκον του νὰ κάνει κανεὶς σήμερα εἶναι θυσία
καὶ γι' αὐτὸ τὸ φέρισμα τοῦ κ. Κανάκη ἔκανε ἀ-
γαθὴ ἐντύπωση στὴν κοινωνία μας.

ΕΝΑΣ

ἀστυφύλακας ποὺ τοποθετήθηκε νὰ φυλάει τὴν ἑδρὴ
Ἀθηνᾶς, ἔνοιζε μιὰ νύχτα· τὴν περασμένη βδομά-
δα, σὰν καλὸς νοικοκύρης, ἕνα μαγαζὶ καὶ τὸ γύ-
μνασε.

Αὐτὸ ἀποδείχνη· ὀλοκίουνουρες ὅχι μόνον ἀπὸ ποιῶ-
διαλεχτὴ πᾶστα εἶναι καμωμένοι οἱ περσότεροι ἀστυ-
φύλακες, ἀλλὰ πὼς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνῃ καὶ μιὰ
ἄλλη, δεύτερη ἀστυνομία, ἰδιωτικὴ, ποὺ νὰ μᾶς φυ-
λάει ἀπὸ τὴν ἀστυνομία τὴν ἐπίσημη.

Οἱ ἔμποροὶ μας κᾄτι τέτιο εἶχανε σκεφτεῖ ἄλ-
λοτες καὶ κρίμα ποὺ δὲν τὸ κάμανε.

Η ΝΥΦΙΤΣΑ

(Ἀθῆναι)

Ἡ νυφίτσα ἦταν νύφη καὶ ἔγινε ζῶ. Γιὰ τοῦτο ζή-
λευε ὅλοις τοὺς νυφᾶδες. Καὶ γιὰ νὰ μὴν καταστρέψῃ τὰ
προικιά της νύφης, ἔβαναν εἰς τὴν κάμερα [ποὺ τὰ ἐφύλα-
γαν κουταλιτζίς μὲ μ-ρωδικὰ καὶ μέλι, γιὰ νὰ φᾶν, νὰ
χορτίσῃ ἡ νυφίτσα καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ, νὰ μὴν τρυπήτῃ
τὰ προικιά. Καὶ ὅταν ἔβαναν τοὺς κουταλιτζίς ἔλεγαν αὐ-
τὰ τὰ λόγια·

Κόπιασε, κυρὰ νυφίτσα
γιὰ νὰ φᾶς τοὺς κουταλιτζίς·

Dr KARL DIETERICH

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΕΣ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ*

Σὲ μιὰ τέτοια αἰτία ἀποδίδω ἐγὼ τουλάχιστο τὸ
φαινόμενο ποὺ παρατηρεῖται σὲ πολλοὺς ποιητὲς τῶν
ἀνατολικῶν λαῶν ὅτι ἡ παραγωγικὴ τους δράση
στερεῖται δυσανάλογα νωρίς. Ὁ Βνιενικερ ὀνομά-
ζει τὸν ἰδρυτὴ τῆς «ὀργανικῆς» φιλολογικῆς κριτι-
κῆς στὴ Ρουσία, Ἀ. Γρηγόριεφ, γνήσια Ρούσικη
μορφή· «μόλις ἔφθασε σὲ μιὰ ὀρισμένη βαθμίδα
τῆς ἀνάπτυξής του, ἐσταμάτησε· περιορίστηκε στὴν
ἐπανάληψη, στὴν ἀντιγραφή τοῦ ἑαυτοῦ του.» Τὸ ἴδιο
συνέβη καὶ μὲ τὸν Ποῦσκιν ποὺ ὅλα τὰ ἀριστουργή-
ματά του τὰ ἔγραψε πρὶν ἀπὸ τὰ 32 τοῦ χρόνια.
Ἐπίσης ὁ πολωνὸς Μιτσκιέβιτς ὅστερ' ἀπὸ τὸν
«Πᾶν Τατυτόις» του, τὸ ἀριστοῦργημα ὅλων τῶν
σλαβικῶν φιλολογῶν ποὺ τὸ τελείωσε σὲ ἡλικία
τριανταεὶς χρόνων, δὲν ἔγραψε τίποτε ἄλλο πλέον ἂν

Κοίταξε φύλλο 185 καὶ 186.

κ' ἔζησε 21 χρόνια· ἀκόμα. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς φυλετι-
τικῆς ψυχολογίας μποροῦν νὰ τὸ κρίνουν ἂν ἀφορ-
μὴ σ' αὐτὸ εἶναι ἡ μητρικὴ ἀνατολικὴ κατα-
γωγή — μὲ ἀνατολικὲς ἐπιρροὲς ἔχομε νὰ κάμωμε
σ' ὅλη τὴν εὐρωπαϊκὴ ἀνατολή. Αὐτὴ ὅμως τὴν πα-
ρατήρησι μ' ὀρθὴ νὰ τὴ βεβαιώσω μὲ παραδείγματα
πολλῶν ἄλλων γνωστῶν σ' ἐμᾶς ἀντιπροσώπων τῆς
ρουμάνικης καὶ νεοελληνικῆς φιλολογίας· Ποιητὲς
ποὺ ἄρχισαν πολὺ πρῶτα καὶ μὲ μεγάλες ἐλπίδες,
σπαίρνουν ἔξαφνα σὲ μιὰ ἡλικία ποὺ περίμενε κα-
νεὶς νὰ φέρουν στὸ φῶς τὸ καλλιτέρες τους. Κ' ἕνα
ὅμοιο σταμάτημα παρατηρεῖται καὶ στὸ σημαντικὸ
χαρακτήρα.

Ἐπειτα ἔχομε ἰδῶ νὰ ἀναφέρωμε τὴ συχνὴ ἀ-
γωγή, ἰδίως στοὺς Ρούσσους ποιητὲς τῶν πρωτητε-
ρινῶν ἰδανικῶν τους καὶ τὴν ἔκρηξη τῶν ἰδανικῶν
αὐτῶν συχνότερα ἐνοεῖται στίς πολιτικὲς ἰδέες του,
ὅπως στὸν Ποῦσκιν, ἀλλὰ καὶ στίς θρησκευτικὲς ἀ-
κόμα, ὅπως στὸν Γκόγγολ, ποὺ στὰ τελευταῖα τοῦ
χρόνια ἔγινε συστηματικὸς ἀσκητής, ἀφοῦ, ὅπως καὶ
στὸν Τολστόι, ὁ ἡθικολόγος εἶχε ἀπὸ καιρὸ πνίξει
τὸν καλλιτέχνη. Ὁ Γκόγγολ ἐπῆγε προσκυνητὴς
στὸν ἅγιό τάφο, ἦταν ἐλεήμων, ἰδίως σὲ φτωχοὺς
σπουδαστές, ταλαιπωροῦνταν, προσεύχονταν, ἀγρυ-
πνοῦσε καὶ νήστευε ὅσο ποῦ ἕνας νευρικός πυρετός

ἄρπαζε τὸν τέλεια ἀδυνατισμένον κ' ἐκστατικό». Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Μιτσκιέβιτς σὲ ἡλικία 32 χρόνων ἔπεσε
σὲ μυστικοπάθεια ποὺ τὸν ἀποξένωσε ἀπὸ τὴν ποίη-
ση γιατί δὲν τὴν εὗρισκε πλέον ἀρετὰ ἀίερη καὶ
«ἡ λυρικὴ του ἐνταση διαχύνονταν σὲ προσευχάς,
νουθεσίες, ταλαιπωρίες καὶ συχνὰ συχνὰ προστάσεις
τὸν ἑαυτοῦ του στὴ μέθοδο ποὺ καὶ αὐτὸν, ὅπως καὶ
τὸν Γκόγγολ καὶ τὸν Τολστόι, τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ
τὴ θεραπεία τοῦ ὠραίου». Ἡ ἔκρηξη κλίστη στὸν
ἀσκητισμὸ παρουσιάζεται καὶ σὲ μερικὰ ἔργα δυὸ
ἐλλήνων ποιητῶν, τῶν ἀδερφῶν Σούτσων, ἐν μέρει
ἄμεση ὅταν ὁ ἥρωας τοῦ ἔπους τοῦ ἐνὸς φεύγει ἀπὸ
τὴ ζάλη τῆς ζωῆς τοῦ Παρισιῶ καὶ πάει σ' ἕνα
μοναστήρι τῆς Παλαιστίνης (Α. Σούτσου, Περιπλ-
νόμενος) ἐν μέρει ἔμμεσα, μὲ τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς χα-
ρακτηρῆος μυστικισμοῦ στὸν ἄλλον (Π. Σούτσου, Με-
σίος.) Ἰσχυρὰ παθολογικὰ φαινόμενα παρατηροῦμε
τέλος στὴ ζωὴ τοῦ μεγαλύτερου λυρικοῦ τῆς Ρου-
μανίας Μ. Ἐμινέσκου ποὺ κατάντησε στὴν παρα-
φροσύνη.

Τελευταῖο μένει νὰ μνημονεύσωμε ἐκείνους τὸ χα-
ρακτηριστικὸ στοὺς ποιητὲς τῶν λαῶν αὐτῶν, ποὺ
ἤθελα νὰ τὸ ὀνομάσω ποιητικὸ μνηδενισμό, στὸ βουδ-
δικὸ νόημα τῆς Νιρβανᾶς. Ἐνας ρούσος, ἕνας ρου-
μούνος κ' ἕνας νεοελληνας ποιητὴς ψάλλουν ὁμόφω-

μήν πειράζης τὰ προικιά,
θὰ σοὺ κάμωμε χρυσά,
λόχρυσά κι δλάργυρα·
θὰ σοὺ δώσωμε γαμπρό,
νὰ παντρευτῇς, νὰ σπιτωθῇς,
νὰ γίνῃς νοικοκυροῦλα,
νὰ μὴν τρέχῃς πιά 'ς τὴ ροῦγα.

ΚΑΡ. ΜΠΩΝΤΕΛΛΙΡ

ΜΙΚΡΑ ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

VIII

Ο ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΠΟΥΚΑΛΑΚΙ

«— Ὁμορφὸ μου σκυλί, καλὸ μου σκυλί, ἀγαπημένο μου σκυλάκι, σίμωσε κ' ἔλα νὰ μυριστῇς μιὰ ἐξοχὴ μυρουδιά ἀγορασμένη ἀπὸ τὸν καλύτερο πωλητὴ μυρουδιῶν τῆς χώρας».

Καὶ τὸ σκυλί, σειδώντας τὴν οὐρά, ποῦ, θαρροῦ, στὰ φτωχὰ αὐτὰ ζῶα, εἶναι σημάδι ἀνάλογο μὲ τὸ γέλιο καὶ τὸ χαμόγελο. σιμώνει καὶ βάνει περιέργῃ τὴν ὀγρὴ μυτίτσα του ἀπάνου στὸ ξεβουλωμένο μπουκαλάκι. ἔπειτα, ἀποτραβιζόμενο ἄξαφνα μὲ τρόπο, μὲ γαβγίζει σάμπως νὰ θέλῃ νὰ μὲ κατηγορήσῃ.

«— Ἀ! ἄθλιο σκυλί, ἀνίσως σοῦ δῖνα μιὰ σακούλα κοπριές, θὰ τίς μυρίζουσιν μὲ χαρὰ κ' ἴσως θὰ τίς ἔχῃς. Ἔτσι, κ' ἐσύ, ἀνέχεις σύντροφος τῆς λυπημένης μου ζωῆς, μοιάζεις μὲ τὸ κοινόν, ποῦ δὲν πρέπει νὰ τοῦ παρουσιάζουμε εὐγενεῖς μυρουδιές, παρὰ ἀκαθαρσίες προσεχτικὰ διαλεγμένες».

XXXIV

ΤΩΡΑ!

Ἐκατὸ φορές ὡς τὴν ἡμέραν εἶχε βγῆ, περιχαρὸς ἢ λυπημένος, ἀπὸ τὴν ἀπέραντη αὐτὴ λεκάνη τῆς θάλασσας, ποῦ τὰ κρογιάλια τῆς μόλις ξανοίγονταν· ἑκατὸ φορές ξαναθυβίστηκε στὸ ἀπέραντο λουτρό τοῦ δειλινοῦ. Ἀπὸ πολλὰς μέρες μπορούσαμε νὰ θεωροῦμε τὸ ἄλλο μέρος τοῦρανοῦ καὶ νὰ διαβάζουμε τὸ οὐράνιο ἀλφαριθμητὶ τῶν ἀντίποδων. Καὶ καθένος ταξιδευτῆς ἀναστένανε καὶ μουρμουρίζε. Μποροῦτε νὰ πῇ κανένας ὅτι τὸ σίμωμα τῆς

να τὸ τελευταῖο θάνατο στὴ γῆ, τὸ σῶσιμο τῆς ζωῆς, τὴν ἐρήμωση τοῦ παντός. Ἐννοεῖται μὲ μιὰ διαφορὰ: ἐνὸς στὸ ρούσσο καὶ στὸ ρουμάνο, στὸ Μπαρτίνσκι καὶ στὸν Ἑμινέσκου, περνᾷ ἓνας καταφανὴς πεσσιμισμός, θρημμένος ἀπὸ τὸ Σοπενχάουερ, τὸν ἀγαπημένο φιλόσοφο τῶν εὐρωπαϊκῶν τῆς ἀνατολῆς, ὁ ἑλληνας, ὁ Προβελέγγιος, γυρεύει νὰ μπᾶσῃ μέσα μιὰ ἐξιλεωτικὴ στιγμή στὴ μορφὴ ἐνὸς τελευταίου ἐρωτικοῦ ζευγαριοῦ:

Τὰ ὄρη πέφτουν σωροβολισμένα
μ' ἓνα κουφὸν ἀντίλαλο στὴ σφαῖρα,
τὰ δέντρα, τὰ χορτάρια σταχτωμένα,
ἓνα πουλὶ δὲν σχίζει τὸν ἄέρα.

Καὶ μέσ' στὸ γάλακμά μέσ' στὴν ἀντροχά
ἀγκαλιασμένοι στίκουνε δυὸ νέοι,
κοιτάζονται, φιλοῦνται μὲ λαχτῆρα
καὶ ξεψυχοῦν στὸν κόσμον τελευταῖοι.

Ὁ ρούσσος ὅμως, ὅπως κι ὁ ρουμάνος μὲς ἀφίχονται χωρὶς αὐτὸ τὸ ἐξιλεωτικὸ τέλος. ἂν καὶ μὲς ἀποζημιώνει ὁ τελευταῖος τουλάχιστο μὲ τὴν ποιητικὴ ὁμορφίαν τοῦ δράματός του ἀπέναντι στὸν καθαρὰ ἀφερεμένο συλλογισμό τοῦ ρούσσου. Ἔτσι τραγουδεῖ

γῆς ξαγρόνους τὸν πόνο τους. «Πότε λοιπόν», ἔλεγαν, αἰθ' πάψουμε νὰ κοιμούμαστε ὕπνο ἀνατιναζόμενο ἀπὸ τὸ κύμα καὶ ταραζόμενο ἀπὸ τὸν ἀνεμο, ποῦ ροχαλίζει δυνατότερα ἀπὸ ἐμᾶς; Πότε θὰ μπορέσουμε νὰ χωνέψουμε σ' ἀκίνητο κάθισμα»;

Ἦταν ἐκεῖ ὅσοι συλλογίζονταν τὴ γωνιά τους, ὅσοι θυμούνταν μὲ λύπη τίς ἀπιστες κι ἄχαρες γυναικὲς τους καὶ τίς φωνακλάδικες γέννες τους. Ὅλοι ἦταν τόσο ξεστρελλαμένοι μὲ τὴν εἰκόνα τῆς ἀθώρητης γῆς, ποῦ θάτρωγαν, πιστεύω, χορτάρια μὲ περισσότερο κι ἀπὸ τὰ ζῶα συνέπαρμα.

Τέλος φάνηκε κάποιον ἀκρογιάλι· κ' εἶδαμε, σιμώντας, ὅτι ἦταν γις μεγαλόπρεπη, ἀστραφτερή. Φαίνονταν ὅτι οἱ μουσικὲς τῆς ζωῆς ξέφευγαν ἀπὸ αὐτὴ μ' ἀβέβαιο μουρμουρίσμα κι ὅτι ἀπὸ τίς ὀχτιές αὐτῆς, πλούσιες σὲ κάθε λογῆς πρασινάδα, σκορπιούνταν ἴσαμε πολλὰ μίλια γλυκιὰ εὐωδιὰ λουλουδιῶν καὶ καρπῶν.

Ἀμέσως καθένος ἔγινε χαρούμενος, καθένος ἀπαρνήθηκε τὴν κκοκαρία του. Ὅλα τὰ μαλώματα λησμονήθηκαν, ὅλα τὰ δίκαια ποῦκανεν ὁ ἓνας στὸν ἄλλονα συχωρέθηκαν· οἱ συμφωνημένες μονομαχίες σβύστηκαν ἀπὸ τὴ θύμηση κ' οἱ ἔχτρητες χαθήκανε σὰν καπνοί.

Μονάχα ἐγὼ ἤμουν λυπημένος, ἀνεξήγητα λυπημένος. Παρόμοιος μὲ παπὰ ποῦ τοῦ παίρνουν τὴν ἐρωσὶν του, δὲν μπορούσα δίχως πίκρα σπαραχτικὴ νὰ χωριστῶ ἀπὸ τὴ θάλασσ' αὐτῇ, τόσο φοβερὰ γητεύτρα, ἀπὸ τὴ θάλασσ' αὐτῇ ποῦ τόσο ἀτέλειωτα ἔλλαζε στὴν τρομαχτικὴ τῆς, ἐπλόγητα καὶ ποῦ φαινόταν ὅτι κλειοῦσε μέσα τῆς καὶ παρουσίαζε μὲ τὰ παιγνίδια τῆς, τὰ φερσίματά τῆς, τοὺς θυμούς τῆς καὶ τὰ χαμόγελά τῆς, τίς ιδιοτροπίες, τίς ἀγωνίες καὶ τίς ἀφαιρημάρες ὅλων τῶν ψυχῶν ποῦ ἔζησαν, ποῦ ζοῦν καὶ ποῦ θὰ ζήσουν.

Ἀποχαιρετώντας τὴν ἀσύγκριτη αὐτὴ ὁμορφίαν, ἐνοιῶθα τὸν ἑαυτὸ μου περίλυπο ὡς στὸ θάνατο καὶ γιὰ τοῦτο, ὅταν καθένος ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου εἶπεν: «Ἐπὶ τέλους!» ἐγὼ δὲν μπόρεσα νὰ φωνάξω παρὰ: «Τώρα!»

Κι ὅμως ἦταν ἡ γις, ἡ γις μὲ τοὺς θόρυβους τῆς, τὰ πᾶθη τῆς, τίς ἀνάπαφές τῆς, τὰ πανηγύρια τῆς· ἦταν μὲ γις πλούσια καὶ μεγαλόπρεπη, γιομάτη ὑπόσχεσεις, ποῦ μὲς ἔστειλε μυστηριώδικα εὐωδιὰ ρόδου καὶ μόσκου, κι ὅπουθε οἱ μουσικὲς τῆς ζωῆς μὲς ἐρχόντανε σὰν ἐρωτικὸ ψιθύρισμα.

ὁ Ἑμινέσκου:

Εἴν' ὁ ἥλιος κουρασμένος καὶ τὸ φῶς του στενεμένο, μιὰ πληγὴ ποῦ σταζει αἷμα μὲς τὴ νύχτα τῶν σὺ-
|γνέφων.

Στὸ διάστημα σαλεύουν οἱ πλανῆτες παγωμένοι π' ἀπ' τὸ φῶς κι ἀπὸ τὸ δένδρο τοῦ ἰσχυροῦ τοῦ ἡ-
|λιου ξεφύγαν.

Μὲ τὰ θέμιλα τοῦ κόσμου πέρτουν σὲ βάθος σκο-
|τάδι.

ἂν καὶ σπέρνει γλωμὰ φύλλα τὸ σπιθίριμά τῶν
|στρων.

Ὁ νεκρὸς καιρὸς σὲ λίγο ἄπειρος τὰ μέλη ἀπλώνει, στὸν ἀκίνητο ὅμοιο χῶρο σὲ αἰωνιότη ἀλλάζει.

Καὶ βουδὸ τὸ πᾶν βυθαίνει στῆς ἀνυπαρξίας τῆς νύ-
|χτας:

Μ' αὐτοεξίλασμό τῶν κόσμων ἔρχει πάλι ἡ αἰώνια
|εἰρήνη.

Ἡ κυρία ιδέα ὅμως, τῆς καταστροφῆς τοῦ κόσμου, εἶναι καὶ στοὺς τρεῖς ποιητὲς ἡ ἴδια καὶ ἀμφιβάλλω ἂν πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσουμε μονάχα στὴν ἐπίδραση τοῦ Σοπενχάουερ, ἢ νὰ παραδεχθῶμε μὲλλον πῶς ριζώνει σὲ κάποια κοινὴ ψυχικὴ συμφωνία

XXXV

ΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Ὅποιος ἀπόξω κοιτάζει ἀνάμεσα ἀπὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο δὲ βλέπει ποτὲ τόσα πράγματα, ὅσα βλέπει κείνος ποῦ κοιτάζει ἐνὰ κλειστὸ παράθυρο. Τίποτα δὲν εἶναι πιὸ βαθύ, πιὸ μυστηριώδικο, πιὸ γόνιμο, πιὸ σκοτεινόν, πιὸ λαμπρὸν ἀπὸ ἐνὰ παράθυρο φωτιζόμενο ἀπ' τὸ καντήλι. Ὅ,τι μπορεῖ νὰ ἰδῇ κανένας στὸν ἥλιο εἶναι πάντα λιγότερο ἐνδιαφερόντιο ἀπὸ κείνο ποῦ γίνεται πίσω ἀπὸ ἐνὰ τζάμι. Μέσα στὴ μαύρη ἢ φωτισμένη αὐτὴ τρύπα ζῇ ἡ ζωὴ, ὀνειρεύεται ἡ ζωὴ, ὑποφέρει ἡ ζωὴ.

Πέρα ἀπὸ τίς ἀοριστες τῶν σπιτιῶν βλέπω μιὰ ὄριμη γυναικίαν, ξαρωμένη πικρὰ φτωχιά, πάντα γερόμενη ἀπάνου σὲ κάτι καὶ ποῦ δὲ βγαίνει ὅζω ποτέ. Μὲ τὴ θωριά τῆς, μὲ τὸ ντύσιμό τῆς, μὲ τὸ χερσὶνὸν τῆς, μὲ τὸ τίποτα σκεδὸν ξανάπλασα τὴν ἱστορίαν τῆς γυναικίαν αὐτῆς ἢ καλύτερα τὸ παραμῦθον τῆς, καὶ καμιά φορὰ τὸ δηγνέμαι στὸν ἑαυτὸ μου κλαίγοντας.

Ἄν ἦταν κανένας φτωχὸς γέροντας, θὰ ξανάπλαθα τὸ παραμῦθον τοῦ μὲ τὴν ἴδιαν εὐκολίαν.

Καὶ πλαγιάζω περὶ φέροντας γιὰ τὴν ἐξήγησιν κ' ὑπόφερα μὲ τοὺς ἄλλους ὅπως μὲ τὸν ἴδιον ἐμένα.

ἴσως θὰ μοῦ πῇτε: «Ἐἴσαι βέβαιος ὅτι τὸ παραμῦθον αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια»; Τί μὲ μέλει ποῖα μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ πραγματικότης βαλμένη ὅζω ἀπὸ μένα, ἀφοῦ μὲ βόηθησε νὰ ζήσω, νὰ νοιώσω ὅτι ὑπάρχω κι ὅ τι εἶμαι;

Μετάφρ. ΤΙΜΩΝΑ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μιτυλήνης)

Ζ'

Εἴταν ἓνας βασιλεὺς κ' εἶχε τρεῖς κόρες. Οἱ δουλιές του ὅμως δὲν πηγάζανε ὀμπρός. Φωνάζει λοιπὸν τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς μάγους ποῦ εἶταν τότε, καὶ τοὺς ρωτᾷ τὴν αἰτία. Τοῦ εἶπαν αὐτοὶ. Πήγαινε νὰ δῇς τὴ νύχτα πῶς κοιμούνται τὰ παιδιὰ σου. Ἐπῆγε τὸ βράδυ αὐτός, τὰ εἶδε, ἡ μεγάλη τὰ εἶχε ἀνοιχτὰ τὰ χέρια τῆς. Ἡ δευτέρη σταυ-

ποῦ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ πλησίασμα τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἐρημοτικῆς διαθέσεώς τῆς.

Ἄν στὴν παράτησή μας περιορισθῶμε σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴ φιλολογία τῆς Ρουσίας καὶ τῶν βαλκανικῶν λαῶν καὶ μόνο ὅπου τὸ ἔφερε ἡ περίστασις περιλάβαμε τὴν πολωνικὴν, ἐνῶ καὶ αὐτὴ ὅπως καὶ ἡ τσεχικὴ καὶ ἡ οὐγγαρέζικη φιλολογία ἀποτελοῦν μέρος τῆς σειρᾶς ποῦ χαρακτηρίσαμε μὲ λίγα, αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ πνευματικὴ ζωὴ τῶν πολωνῶν, τῶν τσεχῶν καὶ τῶν οὐγγαρέζων δὲν ἔχει στὸν ἴδιον βαθμὸ ἀνατολικὴν ἐρωτικὴν χαρακτηρὰ ὅπως ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ τους ζωὴ. Πνευματικῶς μᾶλλον στὴ σφαῖρα τοῦ λατινο-δυτικοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ—ἀφοῦ εἶναι καὶ δυτικὸν στὸ θρησκευμα—καὶ παρουσιάζουν ἐνὰ ἐκτακτὰ διδακτικὸν παραδειγμα λαῶν ποῦ ἐνῶ ἀπὸ τὴν κατὰ γωγὴν τοὺς ἀνήκουν στὴν ἀνατολή, ὡς τόσο ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' αὐτὴ καὶ πλησίασαν στὴ δύση, ἐστὶν καὶ ἂν δὲν συγχωνεύθηκαν μ' αὐτὴν. Λίγες ἀκόμα παρατηρήσεις γι' αὐτοὺς καθὼς γιὰ τίς συνέπειες γιὰ τὴ φιλολογία, τὴ δική τους ὡς κ' ἐκείνη τῶν εἰδικῶν ἀνατολικῶν λαῶν.

Εἶδαμε πῶς οἱ ὁμοιότητες μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁρθόδοξων λαῶν ἦταν διπλῆς φύσεως: ἀναγόμεναι στὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἢ ψυχολογικῆς ἐκείνης ἐπι-